

**“IKKI ESHIK ORASI ASARIDA "URUSH DAVRIDAGI O‘ZBEK
AYOLLARINING MATONATI QORA AMMA VA ROBIYA
TIMSOLIDA”**

Sharifova Sevinch

*O‘zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti O‘zbek tili va adabiyoti
yo‘nalishi 2-bosqich talabasi*

Usarova Laylo Ibragimovna

*O‘zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti O‘zbek tili va adabiyoti
kafedراسi dotsenti*

Annotatsiya. Ushbu maqola taniqli yozuvchi O‘tkir Hoshimov va uning “Ikki eshik orasi” romanidagi obrazlar timsoli haqida. Ushbu asarda urush davri qiyinchiliklari ochib berilgan. Front ortidagi ayollar matonati haqida gap ketadi.

Kalit so‘zlar: qonli urush, "Qora amma ", Robiya, roman, Kimsan, matonat, judolik

O‘z asarlarida ona, urush kabi obrazlarni yaqqol gavdalantirib bera olgan mahoratli va serqirra yozuvchi O‘tkir Hoshimov 1941-yil Toshkentning Do‘birobod dahasida tavallud topdi. O‘tkir Hoshimov o‘zbek adabiyotida o'zining "Nur borki soya bor" ," Dunyoning ishlari " ," Muhabbat " ," O‘zbek ishi", va "Ikki eshik orasi "kabi asarlari bilan o'chmas iz qoldirgan desak adashmaymiz. Serqirra ijodkorning hayotiy romanlari izlanuvchi tilshunoslarni turli-tuman misollar girdobiga g'arq qiladi va yozuvchining quyidagi so'zlari fikrimiz isboti bo‘la oladi."Shunday asar yozsangki, kitobxon o‘qiganida hamma narsani unutsa asar qahramonlari hayoti bilan yashasa,quvonsa,iztirob cheksa... Kitobni o‘qib bo‘lgan kuni kechasi bilan uxlamay,tulg‘onib chiqsa... kelib,o'sha kitobni yana qo'liga olganida qaytadan hayajonga tushsa... Undan yangi ma‘nolar tuysa... Orzumshu..."[1]. Adib "Ikki eshik orasi "romanida Ikkinchi jahon urushidagi holatlarni ya‘ni xalqning ayanchli va sermashaqqat turmush tarzini, o‘g‘lidan va eridan bir

vaqtda ajralgan ayollarning achinarli taqdirini va shu kabi obrazlarni yaqqol tasvirlab bergan .

Bu roman personajlarga boyligi, urush voqealarining yaqqol tasvirlanishi va eng asosiysi asarning 7 ta qahramon tilidan soʻzlab berilishi bilan kitobxonni oʻziga jalb etadi. Oʻtkir Hoshimov bu asar orqali urush davridagi haqiqiy oʻzbek ayollarining matonatini bir nechta obrazlar bilan yaqqol tasvirlab bergan. "Qora amma" sodda, mehribon, mehnatkash va jafokash bir ona siyomosida gavdalantiriladi. Bu obrazda biz oʻzining yakkayu yagona oʻgʻli boʻlgan Kimsanni ajalning uyasi boʻlgan urushga kuzatishi, oʻlganiga, unga qoʻyilgan turli xil tuhmatlarga ishonmay, oʻgʻlini qaytishini koʻzlari toʻrt boʻlib kutgan bir mushtipar ona timsolini koʻrishimiz mumkin. U boshiga tushgan shuncha qiyinchiliklar, tashvishlarga qaramay barchasini sabr-bardosh bilan yengib oʻzida yashashga kuch topadi. "Qora amma" obrazi yosh Muzaffar tilidan shunday taʼriflanadi "Qora ammam xuddi koptokka oʻxshaydi. Kichkina dum- dumaloq. Yozda ham qora xalat kiyib yuradi. [2. Ikki eshik orasi 24-bet]. "Ammam boshini bir yongan tashlagancha elakni tapillatadi. Gʻij-gʻij nafas oladi, xuddi ichiga mitti odamchalar kirib olgan-u hadeb hushtak chalayotgandek"[3. ikki eshik orasi 25-bet]. "Qora amma obrazi bilan bir qatorda "Robiya" obrazi ham haqiqiy oʻzbek ayoli timsolini gavdalantira oladi. Robiya yoshlik davridanoq urushning azobini chekkan, onasidan erta yetim qolgan bu ham yetmagadek tuhmat sababli otasidan ham ayrilgan bu qizning qiyinchiliklarga bergan sabr-matonatini koʻrib qoyil qolsak arziydi U "Qora amma" ning qoʻlida tarbiya topib, Kimsan bilan bir-biriga koʻngil qoʻyadi, unashtiriladi. Kimsan urushga ketgandan soʻng qaytmasang ham uni ancha yillar mobaynida kutadi. Lekin u kichkina Muzaffarga ichi achiganjdan ham uni yaxshi koʻrib koʻngil qoʻyganidan, Kimsanning togʻasi Shomurod akaga turmushga chiqishga rozi boʻladi. Yana shuni ham taʼkidlab oʻtish kerakki, bu obraz orqali biz urush jarayonida kechani kecha, kunduzni kunduz demay erkaklardek jon kuydirib ishlagan, hattoki traktor haydagan Robiya obrazini ham koʻrishimiz mumkin.

Xulosa qilib aytganda bu asar qonli urushning xalqimizga olib kelgan qiyinchiliklari va bu qiyinchiliklarga qaramay mardonavor kurashgan

oqkoʻngil,mehribon xalqimizning turmush tarzini tasvirlab bergan. Shu bilan bir qatorda ochlik,yupunlik,ayriliq, alamli sevgi muhabbat, gʻazab va judoliklar - hamma hammasi romanda nihoyatda ishonarli tasvirlangan

Foydanilgan adabiyotlar:

1. Hoshimov.Oʻ .(2013) Ikki eshik orasi. Roman.
2. Hoshimov.Oʻ . Ikki eshik orasi.-Toshkent: Sharq ,2012 24-25 betlar
3. Oyna.uz veb sayti